

<<< Natrag

Datum objave: 15.11.2014 Rubrika: Novosti

DRUŠTVO (NE)ZNAJKA HRVATSKA SVE VIŠE ZAOSTAJE ZA ZAPADNIM ZEMLJAMA

Bez znanosti gospodarstvo nema baš nikakve šanse

Dok je europski prosjek izdvajanja za znanost i obrazovanje nešto iznad 2 posto BDP-a, pri čemu zemlje poput Švedske i Finske izdvajaju gotovo 4 posto svog BDP-a, **Hrvatska je po tom pitanju s jedva 0,7 posto BDP-a i dalje na začelju liste zemalja EU-a, zajedno s Rumunjskom, Bugarskom, Ciprom, Grčkom i Maltom**

Vedrana SIMIČEVIĆ

RIJEKA » Jedan od većih gubitnika u vladinom proračunu za 2015. godinu je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta koje će dobiti 214 milijuna kuna manje u odnosu na ovu godinu. Time se Hrvatska još jednom udaljila od svoje strategije da s vremenom poveća ulaganja u znanost i obrazovanje, no i od preporuka Europske komisije da bi rezovi najmanji trebali biti upravo na ova dva područja.

Hrvatska zaostaje

Analize Eurostata pokazale su da je Hrvatska jedna od nekolicine zemalja u Europi u kojima ulaganje u znanost opada već godinama, pa nas i najnoviji podaci smještaju na samo dno ljestvice.

Dok je europski prosjek izdvajanja za ova dva segmenta nešto iznad 2 posto BDP-a, pri čemu zemlje poput Švedske i Finske izdvajaju gotovo 4 posto svog BDP-a, Hrvatska je po tom pitanju s jedva 0,7 posto BDP-a i dalje na začelju liste zajedno s Rumunjskom, Bugarskom, Ciprom, Grčkom i Maltom. Ako pogledamo kako pri tome stoje naši susjedi iz bivše Jugoslavije, vrijedi napomenuti da Slovenija sad već hvata granicu od respektabilnih 3 posto, a više od Hrvatske u znanost i inovacije trenutno ulaže i Srbija. Među najgorima smo i po postotku visokoobrazovanih stručnjaka zaposlenih na području znanosti i tehnologije, što se smatra jednim od pokazatelja razvijenosti gospodarstva. Dok u najrazvijenijim zemljama Europe visokoobrazovani stručnjaci zaposleni na ovim područjima čine čak 40 posto opće populacije, a europski je prosjek 30 posto, u Hrvatskoj se njihova brojka kreće ispod 20 posto. Jedan od pokazatelja kakve to veze ima s razvojem čine i podaci o broju prijavljenih patenata koje godišnje zaprimi Europski ured za patente i inovacije. Hrvatska spada među zemlje u kojima se godišnje prijavi manje od pet patenata na milijun stanovnika, što je uistinu poražavajuće u odnosu na europski prosjek od 108 takvih aplikacija na milijun stanovnika.

Iako iz Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta nismo mogli dobiti detaljnije pojašnjenje kako će se uštediti 214 milijuna kuna, odnosno što konkretnije znači plan da se ušteda »ostvari rezanjima u svim upravama«, novo kresanje sigurno neće poboljšati ionako loše financijske uvjete na polju znanosti. Slično smatraju i hrvatski znanstvenici.

– Ne podržavam pristup po kojem mi iz znanosti i visokog obrazovanja tvrdimo da treba štedjeti i rezati, ali ne na nama. Jer ako tako budemo mislili mi, mislit će i drugi resori i posljedice će biti još pogubnije. Međutim, svako nestrukturirano rezanje bez jasnih kriterija koje se ne temelji na analizama i prioritetima imat će loše posljedice.

Znanost i ekonomija

U domeni znanosti i visokog obrazovanja daljnja rezanja za posljedicu će imati smanjivanje standarda i manju učinkovitost. Neće se moći održavati postojeći, niti razvijati novi studiji, smanjivat će se izbornost i fleksibilnost programa, smanjivat će se broj studenata. U znanosti će biti manje projekata, istraživanja i objavljivanja, što će dovesti do toga da će kriteriji opadati, bit će manje mobilnosti što dugoročno znači izolaciju sustava, smatra prof. dr. sc. Snježana Prijić Samaržija, prorektorica za studije i studente Sveučilišta u Rijeci, dodajući da rezanja smanjuju šanse za povlačenje sredstva EU fondova.

– Mogu razumjeti da se, dok je netko gladan ili se ne može se adekvatno liječiti, mobilnost znanstvenika ili istraživanja čine kao luksuz, no kreatori politike moraju vidjeti širu sliku. Održavanje i razvijanje društva nije moguće bez obrazovanja i znanja, ističe Prijić Samaržija.

Slično smatra i ravnatelj instituta »Ruđer Bošković« dr. sc. Tome Antičić koji tvrdi da su sve razvijene zapadne zemlje bogate isključivo zato jer imaju jaku znanost koja surađuje s gospodarstvom. Bilo kakvi prirodni resursi, novodi on, za neku zemlju ne znače ništa, ako ne postoje stručnjaci i tehnologija za njihovo iskorištavanje.

– Ako se ubije znanost, hrvatsko gospodarstvo doslovce nema šanse. S jačanjem znanosti, međutim, i gospodarstvo ima šanse za poboljšanje. U Hrvatskoj je znanost i dalje odvojena od gospodarstva, a za to postoji više razloga. Jedan od njih je da u razvijenim zemljama imate puno više doktorskih studenata po profesoru, jer većina ljudi koja doktorira i neće završiti u znanosti, već u gospodarstvu. Kod nas je omjer otprilike jedan novak po profesoru, pri čemu će većina njih završiti u znanosti, pojašnjava Antičić.

Propala strategija

Prof. dr. sc. Ivica Puljak s FESB-a, jedan od najistaknutijih hrvatskih fizičara smatra da Hrvatska trenutno nema šanse ostvariti strateške planove da do 2020. dostigne razvijene europske zemlje po ulaganjima u znanost. Dio odgovornosti za postojeće stanje, mišljenja je on, leži i na znanstvenicima, pogotovo onima koji su najviše u hijerarhiji, a koji bi, tvrdi, i sami trebali puno više raditi na mijenjanju sustava, a ne se uporno opirati promjenama. Što se posljedica stalnih rezanja tiče, Puljak smatra da je dugoročno najpogubniji nastavak politike u kojoj znanost i obrazovanje nisu društveni prioriteti, što se, kaže, jasno vidi kroz prijedlog proračuna za sljedeću godinu.

– Jednim velikim dijelim mi i jesmo društvo u velikim problemima zbog toga što nam obrazovanje i znanost nisu ni blizu najvažnijih prioriteta. A nema važnije stvari u jednom modernom društvu od obrazovanja sljedećih generacija, smatra Puljak.

© Copyright 2002 NOVI LIST d.d. Sva prava pridržana.

Engine design by
NetCom